

Halthed hos søer skyldes ofte kroniske ledforandringer

Benlidelser er et væsentligt sygdomsproblem i mange sohold. Uhelbredelig halthed er den hyppigste årsag til aflivning af søer set på landsplan. Det er vigtigt at forebygge benlidelser – og få behandlet de halte søer effektivt.

Chefforsker Elisabeth Okholm Nielsen, VSP

Det kræver tid og opmærksomhed at finde halte søer. En so er halt, hvis hun går meget modvilligt. Hun kan have en uens gang, hvor hun tager meget korte skridt på et eller flere ben.

En halt so skal på din observationsliste og have en svinehalthed, så du er sikker på, at du får set hende ved næste tilsyn. I travle perioder kan tilsynet med de drægtige søer nemt blive nedprioriteret. Konsekvensen er, at halte søer først bliver fundet, når de er meget halte. Det øger risikoen for, at halthed ikke kan helbredes, og soen må aflives.

Det er særligt vigtigt at få tjekket søer, der vælger at ligge ude på spalterne. Hvis en so er så dårlig, at den slet ikke kan rejse sig, så skal det overvejes, om årsagen er knoglebrud. Ved knoglebrud eller alvorlig udskridning så skal soen aflives med det samme. Meget halte søer skal flyttes til sygesti for at blive skærmet, så de har nem adgang til vand og foder.

Kroniske ledforandringer

Der blev undersøgt 42 halte søer fra to besætninger (Tabel 1). Søerne blev kørt til Laboratorium for Svinesygdomme i Kjellerup til obduktion.

Næsten halvdelen af de halte søer (45 procent) havde kroniske ledforandringer. En tredjedel (33 procent) af de halte søer havde ledbetændelse og/eller knoglebetændelse. Der

Obduktionsresultater				
	Besætning A	Besætning B	I alt	Fordeling
Kroniske ledskader	10	9	19	45%
Led- eller knoglebetændelse	7	7	14	33%
Klovskader	4	2	6	14%
Ryglidelse	0	1	1	2%
Ingen fund ved obduktion	0	2	2	5%

Tabel 1 viser resultatet af obduktion af 21 halte søer fra besætning A og 21 halte søer fra besætning B. Årsagerne til halthed var kroniske ledskader, klovskader, led, knoglebetændelse eller ryglidelse.

var kun 14 procent af de halte søer, hvor årsagen til halthed var klovskader eller klovbetændelse.

En klovskade eller en ledskade?

Vi bad besætningsdyrlægen om at vurdere de halte søer lige før, de blev aflivet og sendt til obduktion.

I 10 tilfælde havde soen en klovskade, som dyrlægen vurderede som årsag til haltheden. Men da søerne blev obduceret, viste det sig, at 6 af de 10 søer foruden klovskader også havde alvorlige kroniske ledskader.

De kroniske ledskader, ledbetændelse og knoglebetændelse kan ikke observeres på det levende dyr, det kræver en obduktion. Klovskaderne er lette at observere, men det er langtfra altid den eneste årsag til haltheden.

Smertebehandling til halte søer

Alle tilfælde af alvorlig halthed bør smertebehandles. Det vil altid hjælpe det halte dyr.

Det er derimod ikke altid, at en antibiotikabehandling er på sin plads. Det er kun hvis ben og/eller klov er fortykket, rødt og varmt, at der er tegn på en

Forebyggelse af halthed

I alle sohold er det vigtigt, at poltene får en opvækst med plads nok og skridsikkert gulv. Poltene skal have gode rette ben og klove af ensartet størrelse. Polte med kroggede forben eller understillede bagben skal udsættes.

I alle staldafsnit skal gulvene være skridsikre, og der må ikke være steder, hvor dyrene kan få benene i klemme. Tidlig behandling af benlidelser giver altid det bedste resultat.